

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@yas.com

Изм. .... 1188 .....
Дата .... 09.10. .... 2018 г.

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

**ОТ РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ**

Относно:

**образуване на тълкувателно дело по някои
въпроси, свързани с производството по
несъстоятелност**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С Разпореждане от 24.01.2017 г. на Председателя на ВКС е образувано тълкувателно дело № 1/2017 г. на Общото Събрание на съдиите от Търговска колегия на ВКС по някои въпроси относно производството по несъстоятелност, по които е налице противоречива или неправилна съдебна практика.

С Разпореждане от 17.05.2017 г. на Председателя на ВКС предметът на тълкувателното дело беше допълнен с други въпроси, по които е налице противоречива или неправилна съдебна практика.

От Висшия адвокатски съвет е установено наличие на противоречива съдебна практика и по други въпроси, свързани с производството по несъстоятелност, които не са включени в предмета на тълкувателно дело № 1/2017 г. на ОСТК. Противоречията в съдебната практика се основават на различните разбирания на съдилищата относно условията, при които се проявява погасителният ефект, предвиден в чл. 739, ал. 1 ТЗ за

непредявените вземания и неупражнените права в производството по несъстоятелност, и са проявени след очертаване предмета на тълкувателното дело с Разпореждане от 24.01.2017 г. и Разпореждане от 17.05.2017 г. на Председателя на ВКС.

До настоящия момент Общото събрание на съдиите от Търговска колегия на ВКС не е провело заседание по образуваното тълкувателно дело № 1/2017 г. и не е постановено тълкувателно решение по делото, поради което и с оглед установената от Висшия адвокатски съвет неправилна и противоречива съдебна практика по някои въпроси, свързани с производството по несъстоятелност, Ви молим на основание чл. 125 ЗСВл да допълните предмета на тълкувателно дело № 1/2017г. на ОСТК на ВКС със следните въпроси, които да получат разрешение в едно общо тълкувателно решение с останалите въпроси, предмет на тълкуване.

Ако сметете, че не е допустимо да бъде допълван предметът на вече образуваното тълкувателно дело № 1/2017 г. на ОСТК на ВКС, то моля да образувате ново тълкувателно дело по следните въпроси, свързани с производството по несъстоятелност.

1. Погасяват ли се непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнените права, когато производството по несъстоятелност е прекратено с решение по чл. 632, ал. 4 ТЗ, без да се е развила фаза по предявяване и приемане на вземанията, в която кредиторите да са имали възможност да предявяват вземанията си?

По този въпрос е налице противоречива практика на съдилищата. В Решение № 90/20.07.2016 г. на ВКС по т.д. № 865/2015 г., I т.о. е прието, че непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнените в производството права се погасяват и когато производството е било прекратено с решение по чл. 632, ал. 4 ТЗ: „При спряно производство по несъстоятелност по чл. 632, ал. 1 ТЗ, последвало прекратяване на производството по чл. 632, ал. 4 ТЗ и постановено заличаване на СД от търговския регистър по чл. 632, ал. 5 ТЗ непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнени права са погасени /чл. 739, ал. 1 ТЗ/“.

Обратното разбиране – че прекратяването на производството по несъстоятелност с решение по чл. 632, ал. 4 ТЗ няма погасителен ефект за неупражнените права и непредявените вземания, се поддържа в **Определение № 1247/09.11.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4340/2015 г. на IV г.о.**, в което е прието, че „*последниците на чл. 739, ал. 1 ТЗ следва да се зачетат само доколкото кредиторите на длъжника в несъстоятелност могат да предявят вземанията си в производството по несъстоятелност. В случаите на чл. 632 ТЗ постановяването на решение за обявяване на длъжника в несъстоятелност само по себе си не е*

достатъчно условие кредиторът да предяви вземанията си, без възможността да се изготви списък на вземанията от синдик, както е прието и в обжалваното решение, поради което и длъжникът не може да възразява, че вземането на кредитора е непредявено в производството по несъстоятелност“. Това разбиране е възприето в актове на други съдилища, включително административни съдилища, които пряко се позовават на Определение № 1247/09.11.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4340/2015 г. на IV г.о.: в този смисъл Решение № 105/22.03.2018 г. на Административен съд – Велико Търново по адм.д. № 48/2018 г., и Решение № 85/01.03.2018 г. на РС Видин по гр.д. № 843/2016 г.

Ето защо Висшият адвокатски съвет счита, че е налице противоречива практика на съдилищата, което дава основание по този въпрос да се постанови тълкувателно решение, което да я преодолее.

2. Когато длъжник в производството по несъстоятелност е едноличен търговец, погасяват ли се непредявените в производството по несъстоятелност вземания и неупражнените права в производството по несъстоятелност, които не са възникнали във връзка с търговската дейност на едноличния търговец?

По този въпрос в съдебната практика има две становища.

Според преобладаващото разбиране в производството по несъстоятелност на едноличния търговец се удовлетворяват всички кредитори на физическото лице-едноличен търговец, като на осребряване в това производство подлежи цялото имущество на длъжника – както придобитото в резултат на търговската му дейност, така и личното му имущество, включително и $\frac{1}{2}$ от имуществото, притежавано при условията на съпругеска имуществена общност. В Решение № 362/08.06.2006 г. на ВКС по т.д. № 673/2005 г. на I т.отд. е прието, че „масата на несъстоятелността служи за удовлетворяване на всички кредитори на длъжника по търговски и нетърговски вземания. За постигане на целите на производството по несъстоятелност в масата на несъстоятелността се включва както имуществото, придобито от търговската дейност на едноличния търговец, така и $\frac{1}{2}$ ид.ч. от вещите, правата върху вещи и паричните влогове, съпругеска имуществена общност (чл. 641, ал. 2 ТЗ)“. В този смисъл са и Решение № 77/06.06.23012 г. по т.д. № 573/2011 г. на ВКС, ТК, II т.отд. и Решение № 71/19.01.2015 г. по гр.д. № 2073/2014 г. на Окръжен съд Варна и др.

В отделни съдебни решения се среща и друго разбиране – че заличаването на едноличния търговец като резултат от приключване на производството по несъстоятелност не погасява задълженията, поети от него като физическо лице. В този смисъл е Решение № 85/01.03.2018 г. на РС Видин по гр.д. № 843/2016 г., в което е прието, че „заличаването на едноличния търговец не означава заличаване на физическото лице. Признаването на търговско качество на физическото лице разширява правоспособността на физическото лице, позволявайки му да бъде страна

*и по търговски правоотношения в пределите на собствения му персоналитет, като физическото лице отговаря имуществено и за задълженията на търговеца. Обратното обаче не може да се сподели – че търговецът отговаря за задължението на физическото лице и че при заличаване на търговеца се погасяват задълженията на физическото лице. **Заличаването на търговеца не е погасило задължението на физическото лице, а само е ограничило правоспособността му.**“*

Поради това според Висшия адвокатски съвет по този въпрос е налице противоречива съдебна практика, което е основание да се постанови тълкувателно решение за преодоляването ѝ.

3. Погасяват ли се на основание чл. 739, ал. 1 ТЗ публичните вземания срещу едноличен търговец, за когото производството по несъстоятелност е прекратено с решение по чл. 632, ал. 4 ТЗ?

По този въпрос е налице противоречива практика на съдилищата.

Според едното разбиране, отразено в Решение № 9/06.06.2016 г. на ВКС по т.д. № 3773/2014 г., в чл. 739, ал. 1 ТЗ „*е предвидено самостоятелно основание за погасяване на права и вземания, извън общото гражданско право, с което е изразена законодателната воля посочените права и вземания да се считат несъществуващи в правния мир*“. Прието е, че основанието за погасяване на непредявените вземания и неудовлетворените права по чл. 739, ал. 1 ТЗ важи във всички случаи и по отношение на всички субекти.

В противоречие с това разбиране в практиката на административните съдилища, които се позовават на Определение № 1247/09.11.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4340/2015 г. на IV г.о., се приема, че погасителният ефект по чл. 739, ал. 1 ТЗ не настъпва за публичните вземания срещу едноличен търговец. Това се аргументира с обстоятелството:

- че когато производството по несъстоятелност е прекратено с решение по чл. 632, ал. 4 ТЗ, погасителният ефект по чл. 739, ал. 1 ТЗ въобще не настъпва: „*Последиците на чл. 739, ал. 1 ТЗ обаче следва да се зачетат само доколкото кредиторите на длъжника в несъстоятелност могат да предявят вземанията си в производството по несъстоятелност. В случаите на чл. 632 ТЗ постановяването на решение за обявяване на длъжника в несъстоятелност само по себе си не е достатъчно условие кредиторът да предяви вземанията си, без възможността да се изготви списък на вземанията от синдик, поради което длъжникът не може да възразява, че вземането на кредитора е непредявено в производството по несъстоятелност, и да иска прилагане на чл. 739, ал. 1 ТЗ /така Определение № 1247/09.11.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4340/2015 г. на IV г.о./“ (Решение № 105/22.03.2018 г. на Административен съд – Велико Търново по адм.д. № 48/2018 г.). В този смисъл са и Решение № 756/30.03.2015 г. по адм.д. № 356/2015 г. на Административен съд – Варна и Решение № 1964/14.11.2017 г. по адм.д. № 2287/2017 г. на Административен съд – Пловдив;*

- че приключването на производството по несъстоятелност и заличаването на едноличния търговец от търговския регистър не е равносилно на „гражданска смърт“, която специалният закон (чл. 168, т. 5 ДОПК) предвиждал като единствено основание за погасяване на задължения на физическо лице: *„По силата на чл. 14, т. 1 ДОПК за задълженията, възникнали от дейността на физическите лица, действащи като еднолични търговци, отговорността се носи от съответното физическо лице, като съгласно чл. 168, т. 5 ДОПК същите се погасяват при неговата смърт – след изчерпване на имуществото му, освен ако наследниците или други лица не отговарят за публичното задължение. За едноличните търговци заличаването от търговския регистър не е равносилно на т.нар. „гражданска смърт“ за юридическите лица, които престават да съществуват в правния мир. Физическото лице не губи своята правосубектност и продължава да бъде носител на права и задължения...“* (Решение № 105/22.03.2018 г. на Административен съд – Велико Търново по адм.д. № 48/2018 г.) В този смисъл са и Решение № 756/30.03.2015 г. по адм.д. № 356/2015 г. на Административен съд – Варна и Решение № 1964/14.11.2017 г. по адм.д. № 2287/2017 г. на Административен съд – Пловдив.

Съгласно чл. 124, ал. 2 от ЗСВл основание за постановяване на общо тълкувателно постановление между съдиите от колегиите на ВКС и ВАС е само наличие на противоречива практика на двете върховни съдилища – ВКС и ВАС. В случая е налице противоречива практика между административни съдилища, различни от ВАС, и граждански съдилища, включително ВКС, което е основание противоречието в тази практика да бъде разрешено с тълкувателно решение от съдиите от ВКС.

По изложените съображения Висшият адвокатски съвет счита, че по така формулирания въпрос е налице противоречива съдебна практика, което дава основание по този въпрос да се постанови тълкувателно решение.

Приложения:

Прилагам преписи от съдебните актове, цитирани в настоящото предложение:

1. Решение № 90/20.07.2016 г. на ВКС по т.д. № 865/2015 г., I т.о.;
2. Определение № 1247/09.11.2015 г. на ВКС по гр.д. № 4340/2015 г. на IV г.о.;
3. Решение № 105/22.03.2018 г. на Административен съд – Велико Търново по адм.д. № 48/2018 г.;
4. Решение № 85/01.03.2018 г. на РС Видин по гр.д. № 843/2016 г.;

5. Решение № 362/08.06.2006 г. на ВКС по т.д. № 673/2005 г. на
I т.отд.;
6. Решение № 77/06.06.2012 г. по т.д. № 573/2011 г. на ВКС,
ТК, II т.отд.;
7. Решение № 71/19.01.2015 г. по гр.д. № 2073/2014 г. на
Окръжен съд Варна;
8. Решение № 9/06.06.2016 г. на ВКС по т.д. № 3773/2014 г.;
9. Решение № 756/30.03.2015 г. по адм.д. № 356/2015 г. на
Административен съд – Варна;
10. Решение № 1964/14.11.2017 г. по адм.д. № 2287/2017 г. на
Административен съд – Пловдив.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕИЦОВА

